

*Ельке О. С., магістр спеціальності
«Педагогіка вищої школи» НУБіПУ України, (м. Київ)
Кубицький С. О., кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри соціальної педагогіки та інформаційних
технологій в освіті НУБіП України, (м. Київ)*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВП НУБІП УКРАЇНИ «НЕМІШАЇВСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ»

У статті охарактеризовано особливості організації студентського самоуправління у Немішаївському агротехнічному коледжі та його вплив на формування майбутніх фахівців.

Ключові слова: студентське самоврядування, органи студентського самоврядування, студентство, програма залучення студентів до студентського самоврядування.

В статті охарактеризовані особливості організації студентського самоуправління в Немішаївському агротехнічному коледжі та його вплив на формування майбутніх фахівців.

Ключевые слова: студенческое самоуправление, органы студенческого самоуправления, студенчество, программа привлечения студентов, к студенческому самоуправлению.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Студентство завжди було передовою групою населення, яка має свої погляди на проблеми функціонування держави та суспільства. Підхід, згідно з яким студентство розглядається як рівний партнер побудови громадянського суспільства, декларує право молоді проголошувати власні погляди, обговорювати їх та приймати рішення щодо їх реалізації. Болонський процес орієнтує вищі навчальні заклади на залучення студентів як компетентних, активних і конструктивних партнерів до формування освітнього простору вищої школи.

Проблема самоврядування в закладах освіти набула своєї актуальності в кінці ХХ – на початку ХХІ ст., тобто в період становлення української незалежної держави. Однак, ці питання є актуальними і нині з ряду об'єктивних причин:

По-перше, відбувається активне утвердження демократичних засад в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства.

По-друге, інтеграція України у європейське співтовариство та перехід до ринкової економіки, безумовно, глибоко зачіпають усі складові освітньої галузі, вимагають її демократизації, адже згідно з принципами Болонського процесу студентство розглядається як партнер.

По-третє, студентство в усі часи виступало своєрідним барометром соціально-економічного та політичного стану суспільства. Молодь є найменш консервативним за своїми ціннісними орієнтаціями соціальним прошарком

населення, найбільш чутливо реагує на соціальні зміни, їй притаманне негативне ставлення до порушення демократичних норм, законів, моральних принципів.

По-четверте, студентське самоуправління є важливим фактором розвитку і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації.

По-п'яте, опора на ініціативу, активну життєву позицію, ціннісні орієнтації студентства є реальним показником цивілізованості суспільства, утвердження в ньому демократичних начал [5].

Запровадження студентського самоврядування у вищих навчальних закладах є шляхом реалізації громадянських прав студентів, формування у них почуття відповідальності, вміння вирішувати соціальні, економічні, професійні та культурно-освітні проблеми.

Студентське самоврядування сприяє задоволенню потреб молоді, реалізації студентських інтересів, є середовищем спілкування і взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить, що проблемою студентського самоврядування займаються такі науковці, як: Т.Б. Буяльська, В.І. Даниленко, В.І. Жернов, В.Т. Лісовський, І.С. Ломакіна, К.М. Левківський, Н.М. Хома, М.Ф. Степко та багато інших.

Метою нашої статті є охарактеризувати організацію студентського самоуправління у Немішаївському агротехнічному коледжі та

розглянути його вплив на формування майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу.

Студентське самоврядування – це добровільне об'єднання студентів, яке самостійно та під свою відповідальність вирішує питання, що стосуються інтересів студентства [1].

Студентське самоврядування багатогранне. Воно охоплює різні сфери діяльності, сприяє зростанню соціальної активності, ініціативи, розвиває організаторські, управлінські та інші здібності, які необхідні в подальшій роботі, в якісно нових умовах переходу до ринкової економіки. Самоврядування – самостійна громадська діяльність студентів з реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, що визначається ректоратом, деканатами і здійснюється молоддю, дозволяє залучати енергію її на вдосконалення навчального процесу і разом з тим уникати суб'єктивізму при прийнятті рішень у керівництва.

Органи студентського самоврядування реалізують свої права насамперед у сфері діяльності самих студентів: навчання, підвищення його якості і самоосвіти, науково-дослідній і культурно освітній роботі, організації вільного часу, дозвілля, суспільно корисної праці, самоуправління в студентській академічній групі і в студентському гуртожитку, утвердженні в студентському середовищі здорового духовного і культурного способу життя та ін.

Студентство як складова частина молоді становить собою специфічну соціальну групу, що характеризує особливий спосіб життя, умови навчальної праці і побуту. Значна більшість студентів живе у містах або поблизу них, багато з них мешкають у гуртожитках, завдяки чому виникає єдність студентського побуту, формуються спільні інтереси, студентські традиції, світогляд тощо, цілком певні спеціальні якості та своєрідна роль в історичному розвитку суспільних відносин.

Органи студентського самоврядування мають чітко упорядковану систему діяльності завдяки різнорівневості, зокрема, це може бути: студентські декани та студентські директори – тобто студентське самоврядування на факультетах та інститутах, студради гуртожитків (складається із старост секцій, голови та його

заступника). У сферу діяльності студради входить оформлення субсидій, страховок, поселення студентів до гуртожитку й виселення. Також студрада робить планові та позапланові перевірки по секціях, співпрацює з Профкомом і адміністрацією університету [4].

Тобто, студентське самоврядування здійснюється на рівні групи, відділення, факультету, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту, типу та специфіки навчального закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу.

Вищим органом студентського самоуправління є загальні збори (конференція). Виконавчий орган студентського самоврядування може мати різноманітні форми: студентська спілка, сенат, парламент, старостат, студентська навчальна (наукова) частина, студентський деканат, рада, братство, тощо.

Незалежно від форм студентських об'єднань завдання їх однакові.

Власна специфіка організованого студентського руху визначається, передовсім, характером студентських організацій, членами яких є ті, хто навчається у ВНЗ, тобто членство у таких організаціях чітко регламентоване часом. Крім того, студентські організації відстоюють інтереси студентської молоді, акцентуючи на цьому увагу. Також студентські організації мобільніші та дієдатніші за загальномолодіжні структури.

Завдання студентського самоврядування полягає у тому, щоб допомогти студентам в їх науковій, професійній та громадській роботі, налагодити побут та дозвілля студентів у студмістечках, організація відпочинку тощо. Крім того, завдання студентського самоврядування полягає у захисті та узгодженні інтересів студентів і аспірантів з інтересами адміністрації ВНЗ та держави.

Студентське самоврядування у вищому навчальному закладі – це самостійна громадська діяльність студентів з реалізації функцій управління вищим навчальним закладом, яка визначається ректоратом (адміністрацією), деканатами (відділеннями) та здійснюється студентами у відповідності з метою й завданнями, які стоять перед

студентськими колективами, функціонує з метою забезпечення виконання студентами своїх обов'язків і захисту їхніх прав й сприяє гармонійному розвитку особистості студента, формуванню у нього навичок майбутнього організатора, керівника. У вищих навчальних закладах створюються органи студентського самоуправління, що вирішують питання, що належать до їх компетенції. Перелік питань, що належать до компетенції органів студентського самоуправління, погоджується з керівником вищого навчального закладу [2].

Основними завданнями органів студентського самоврядування є:

- забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів;
- сприяння створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів;
- сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами;
- організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;
- сприяння працевлаштуванню випускників;
- участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами;
- сприяння проведенню серед студентів соціологічних досліджень [1].

Студентські організації є посередником між адміністрацією вищих навчальних закладів та студентськими колективами. Оскільки студентське самоврядування є соціальною моделлю, то основним принципом його є різноманітність форм взаємодії об'єктів та суб'єктів процесу виховання, метою яких є підготовка до самостійної діяльності з урахуванням потреб та вимог учасників процесу.

Студентське самоуправління – це право та реальна здатність академічної громади, яке гарантується державою, самостійно або через представницькі органи вирішувати питання, віднесені до компетенції студентського самоуправління.

Усі члени академічної громади, які навчаються у вищому навчальному закладі мають рівні права на участь у студентському

самоуправлінні. Будь-які обмеження членів академічної громади на участь у студентському самоуправлінні залежно від джерел фінансування їхнього навчання, наявності у них громадянства України, терміну навчання та рівня їхньої академічної успішності, за мовними чи іншими ознаками забороняється.

З огляду на різноманітні підходи в міжнародній та вітчизняній практиці до визначення, класифікації та основних характеристик студентського самоврядування можна зробити висновок про те, що на сьогоднішній день:

- органи студентського самоврядування забезпечують безпосередню участь молодих людей у вирішенні власних проблем, сприяють їхньому становленню, самореалізації та соціалізації, залученню до соціально-економічного, політичного та культурного життя суспільства;
- діяльність студентського самоврядування охоплює різні сфери: освіту, працевлаштування, дозвілля, вирішення житлових проблем, політику, культуру, спорт, соціальну підтримку тощо;
- принципи діяльності студентського самоврядування орієнтовані на пріоритет особистості молодої людини в організації, особистісно-діяльнісний підхід в організації життєдіяльності студентів, оптимізацію інтересів особистості та суспільства [3].

На жаль, на сьогодні діяльність студентського самоврядування зводиться в основному до вирішення внутрішньоспількових проблем та завдань, що мало впливає на зміни у державній молодіжній політиці. Поле і результати їх діяльності можуть значно розширитися, якщо їх діяльність стане спільною з коледжем, громадськими організаціями, державними установами.

Проводячи аналіз становлення самоврядування у вищих навчальних закладах та закладах середньої освіти можна виділити декілька основних напрямків розвитку самоврядування, а саме: самоконтроль, співпраця зі старшими наставниками, й самоврядування в чистому вигляді, коли діяльність учасників є цілком незалежною і не потребує втручання зі сторони.

Органи студентського самоврядування реалізують свої права насамперед у сфері діяльності самих студентів: навчання,

підвищення його якості і самоосвіти, науково-дослідній і культурно освітній роботи, організації вільного часу, дозвілля, суспільно корисної праці, самоуправлінні в студентській академічній групі і в студентському гуртожитку, утвердженні в студентському середовищі здорового духовного і культурного способу життя та ін.

Соціалізація особистості в системі студентського самоврядування сприймається як складне явище, яке здійснюється через спільну діяльність, спілкування і саморозвиток. У цьому контексті особистість приміряє певну соціальну роль із власним статусом і можливостями, навчається робити вибір, приймає його, або відхиляє. У спільній діяльності молодіжної групи формуються загальні властивості особистості, пов'язані із соціальною поведінкою (соціальна активність, соціальна відповідальність, схильність надавати допомогу, схильність до співпраці, до соціального партнерства); соціально-психологічні властивості пов'язані із загально психологічними властивостями (схильність до авторитарного чи демократичного способу дій, догматичного чи відкритого ставлення до проблеми); духовні якості (сумління, віра, сенси, існування, ідеали); соціальні здібності (соціальний інтелект, соціально-перцептивні, міжособистісні оцінки); якості, які зумовлені впливом групи і взаємодією членів групи. Важливий результат соціалізації особистості, що відбувається у молодіжному середовищі – це саморозвиток і розвиток самосвідомості, власне її «Я-концепції».

Немашайівський агротехнічний коледж є відокремленим підрозділом Національного університету біоресурсів і природокористування України, що дозволяє йому здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «Молодший спеціаліст» та «Бакалавр» на відділеннях: «Ветеринарна медицина», «Агрономія», «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», «Механізація сільського господарства», «Електрифікація і автоматизація сільського господарства», «Економіка і підприємництво», заочної форми навчання та в циклових комісіях загальноосвітнього циклу: суспільно-гуманітарних дисциплін; природничо-математичних дисциплін та інформаційних

технологій; фізвиховання та захисту Вітчизни.

Будучи підрозділом НУБіП України, Немішаївський агротехнічний коледж має розгалужену систему студентського самоврядування, що входить до Студентської організації НУБіП.

Більше 7 років у Немішаївському агротехнічному коледжі діє студентське самоврядування – молодіжна, громадська організація, членами якої є активні, прогресивно налаштовані молоді люди, які творять історію коледжу. Студентське самоврядування Немішаївського агротехнічного коледжу – це, насамперед, самоврядне об'єднання студентів, покликане забезпечити їхні права й інтереси в реалізації функцій управління коледжем, і здійснюється студентами відповідно до мети і завдань, які стоять перед студентським колективом.

Мета студентського самоврядування Немішаївського агротехнічного коледжу:

- 1) забезпечення прав студентів;
- 2) організація студентського дозвілля;
- 3) поліпшення морально-психологічного клімату в студентському колективі.

Завданнями студентського самоврядування Немішаївського агротехнічного коледжу є:

- 1) захист престижу, честі й гідності коледжу;
- 2) сприяння всебічному інтелектуальному, культурному, фізичному розвитку студентів, їх належній професійній підготовці;
- 3) забезпечення прав, свобод, законних інтересів студентів.

Таким чином, одним із способів налагодження позанавчальної виховної діяльності студентської молоді в коледжі є створення професійно-громадської ради організаторів позанавчальної виховної діяльності серед студентської молоді, що працюватиме згідно чітко розробленої програми (типового плану) виховної роботи у ВНЗ. Членами такої ради є студенти, які утворюють раду студентського самоврядування, наставники академічних груп, заступники деканів з виховної роботи.

Зміст роботи підрозділів студентської організації Немішаївського агротехнічного коледжу висвітлено у табл. 1.

Зміст роботи підрозділів студентської організації Немішаївського агротехнічного коледжу

№	Назва підрозділів	Загальна інформація про діяльність
1.	Профком студентів	Здійснює соціальний та правовий захист студентства, організовує його оздоровлення та санаторно-курортного лікування, сприяє їй у працевлаштуванні у вільний від занять час, репрезентує інтереси студентського колективу у Вченій раді коледжу.
2.	Студентське наукове товариство	Здійснює науково-дослідну та науково-практичну діяльність через залучення студентів до самостійної або колективної науково-дослідної та громадської організаційної роботи, організовує та проводить наукові конференції, конкурси, семінари, круглі столи, лекції тощо.
3.	Навчальний відділ Студентської організації	Сприяє сумлінному ставленню студентів до навчання, виконанню студентами своїх обов'язків, співпраці органів студентського самоврядування з деканатами, кафедрами та іншими підрозділами в науковій, навчальній, культурній, соціальній, громадській та інших сферах.
4.	Юридичний відділ Студентської організації	Надає безкоштовну правову допомогу особам, що звернулися до відділу; забезпечує місця для проходження студентами навчальної та виробничої практики; проводить заходи з правової освіти студентів; підвищує фаховий рівень студентів та працівників університету завдяки одержанню практичних знань та навичок; створює ефективний механізм обміну інформацією між населенням, засобами масової інформації та юридичним відділом.
5.	Спортивно-оздоровчий та туристичний відділи Студентської організації	Організовує дозвілля студентської молоді, туристичні, екологічні, красназвччі та комплексні екскурсії, подорожі, спортивні змагання; організовує добродійні, волонтерські, милосердні, спонсорські та оздоровчі заходи, благодійні акції та бере участь у них; створює і організовує роботу «Школи виживання в екстремальній ситуації».
6.	Господарчий, фінансовий та житлово-побутовий відділ Студентської організації	Сприяє створенню належних умов для навчання, проживання та відпочинку студентів, преміювання та матеріальної допомоги в разі нещасних випадків. Залучає студентів до суспільно-корисних заходів, які спрямовані на вдосконалення житлово-побутових умов, озеленення території університету.
7.	Центр культури та мистецьких студій	Організовує змістовне проведення дозвілля студентської молоді. Методичний центр культурно-виховної роботи, в якому діють мистецько-творчі студії: <ul style="list-style-type: none"> • Хореографічний ансамбль; • Оркестр народних інструментів; • Вокально-хоровий ансамбль; • Художня та фотостудія; • Експериментальна театральна студія.

Таким чином, нами охарактеризовано загальні засади організації студентського самоврядування у ВНЗ та особливості його організації у Немішаївському агротехнічному коледжі.

У ході нашого дослідження було опитано 100 студентів Немішаївського агротехнічного коледжу. Вік опитаних становить від 16 до 19 років, це студенти, які навчаються на 1-4 курсах. Для того, щоб дослідити рівень обізнаності студентів з системою студентського самоврядування у навчальному закладі було розроблено 2

опитувальники, які дозволяють з'ясувати: залученість студентів до участі у діяльності студентського самоврядування; напрямки діяльності органів студентського самоврядування та їх вплив на становлення особистості; мотиви участі студентів у самоврядуванні; вигоди, які можуть отримувати студенти за активної участі в органах студентського самоврядування.

Результати діагностики свідчать, що студенти перших курсів менш активні, порівняно зі студентами старших курсів. Ми пояснюємо це труднощами навчальної й

соціальної адаптації студентів-першокурсників у нових умовах освітнього середовища: вони ще не повністю пристосовані до нових умов навчальної діяльності й спілкування з однолітками. Відповідно, їм важко, з різних причин, входити в органи студентського самоврядування.

За отриманими показниками можна сказати, що студенти, які займаються діяльністю в органах студентського самоврядування, швидше і легше адаптуються до нових умов навчання в коледжі. Спостерігаємо, що з кожним роком навчання кількість студентської молоді в органах студентського самоврядування зростає. Вони зацікавлені діяльністю студентського колективу та позанавчальною роботою. Дивлячись на відсоткові показники, можна зробити висновок, що найкраще залучати студентів до студентського самоврядування за допомогою друзів, знайомих, одногрупників, однокурсників, адже вони є авторитетними особами один для одного, передають цінну інформацію, мають змогу порадижити, розповісти про недоліки і переваги студентського самоврядування. Студентам були знайомі негативні риси студентського самоврядування, адже для успішного навчання необхідний вільний час. А у активних студентів його набагато менше, ніж у тих, які не займаються діяльністю в органах студентського самоврядування. З цих результатів можна визначити, що студентське самоврядування відіграє позитивну роль у студентському житті, сприяє покращенню навчання, особистісному розвитку і професійному зростанню шляхом формування професійно значущих якостей. Вагомими для сучасного студентства все ж залишаються можливість принести користь суспільству, самореалізуватися, розширити соціальні зв'язки.

Висновки. Можемо констатувати, що сучасна молодь в основному добре обізнана зі специфікою та напрямками діяльності органів студентського самоврядування. Вагомими пріоритетами для молоді виступають можливість принести користь суспільству, розширити коло соціальних

зв'язків. Проаналізувавши отримані результати можна зробити висновки, що студентське самоврядування відіграє важливу роль у житті кожного студента. Завдяки студентському самоврядуванню студентам I курсу легше адаптуватися до нових умов навчання в коледжі, допомагає збільшити коло друзів, знайомих, покращити успіхи у навчанні. Для цього дуже важливим є залучення студентів, надання інформації щодо завдань та мети діяльності органів студентського самоврядування.

Метою програми залучення студентів до студентського самоврядування є: ознайомлення студентів з метою, завданнями, напрямками і методами роботи органів студентського самоврядування; зацікавити студентів та сприяти їх залученню до студентського самоврядування. Формами залучення студентів до студентського самоврядування є тренінгові заняття, семінари, інформування, поширення соціальної реклами. Основними напрямками роботи є: інформування студентів щодо функціонування органів студентського самоврядування; пропагування у студентському середовищі позитивного досвіду діяльності студентського самоврядування; створення сприятливих умов для прийняття молоді до органів студентського самоврядування.

Програма залучення студентів до студентського самоврядування дає змогу ознайомити студентську молодь із діяльністю студентського активу. Ця програма сприяє поінформуванню студентів щодо функціонування студентського самоврядування; пропагуванню у студентському середовищі позитивної діяльності студентського самоврядування; створенню сприятливих умов для прийняття молоді до студентського самоврядування.

Програма спрямована на студентську молодь, яку необхідно залучати до самоврядування, підтримувати та захищати їх права. Тренінги та соціальна реклама допоможуть зацікавити студентів.

Залучення студентів до студентського самоврядування сприяє реалізації їх інтересів, є середовищем спілкування і взаємодії молоді.

Література

1. Головатий М.Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М.Ф. Головатий. – К. : Наук. думка, 1993. – 237 с.
2. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні». – 5 лютого 1993 р. – № 2998 – III.
33. Концепция воспитания студентов вузов РФ : [метод. пособ.] / под. ред. В.Т. Лисовского. – СПб. : С.-Петербургский университет, 1999. – 92 с.
4. Основи практичної психології : підручник для студентів ВЗО / В.Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко та [ін.]. – К. : Либідь, 1999. – 255 с.
5. Петрочко С.П. Деякі аспекти соціального виховання у вищих навчальних закладах мистецького профілю / С.П. Петрочко // Соціалізація особистості : збірник наук. праць / за ред. проф. А. Й. Капської. – К. : Логос, 2005. – Том XXIV. – С. 139-146.

El'ke O., student graduate,

Kubitskiy S., PhD., associate Professor of Education

FEATURES OF ORGANIZATION OF STUDENT SELF-GOVERNMENT IN VP NUBIP OF UKRAINE OF «NEMISHAIVSKIY AGROTECHNICAL COLLEGE»

In the article the features of organization of student self-government are described in Nemishaiivskiy agro technical college and his influence on forming of future specialists.

Analyzing the got results it is possible to draw conclusion, that student self-government plays an important role in life of every student. Due to student self-government students And course more easily to adapt oneself to the new terms of studies in a college, helps to increase the circle of friends, acquaintances, improve successes in studies. For this purpose very important is bringing in of students, grant information, in relation to tasks and purpose of activity of organs of student self-government.

The purpose of the program of bringing in of students to student self-government is: an acquaintance of students is with a purpose, tasks, directions and methods of work of organs of student self-government; to interest students and instrumental in their bringing in to student self-government. The forms of bringing in of students to student self-government is training of employment, seminars, informing, distributions of the social advertising. Basic work assignments is: informing of students is in relation to functioning of organs of student self-government; propaganda in the student environment of positive experience of activity of student self-government; creation of favorable terms is for acceptance of young people to the organs of student self-government.

The program of bringing in of students to student self-government enables to acquaint student young people with activity of student asset. This program is instrumental in notification of students in relation to functioning of student self-government; to propaganda in the student environment of positive activity of student self-government; to creation of favorable terms for acceptance of young people to student self-government.

Keywords: *student self-government, organs of student self-government, student, program of bringing in of students, is to student self-government.*